

f50
bfestival maribor
borštnikov theatre
srečanje festivalBILTEN
FBS06
21|10|15

Hlapci EU edition

Za Evropo ni zdravo, da ima denarna vrednost središčno funkcijo v njenem sistemu vrednot. Za razliko od Amerike ima Evropa dolgo zgodovino nenehnega razbiranja pojma *človek*. Tu je pojem *lastnina* pridobil na svoji teži šele z zadnjo politično in ekonomsko ureditvijo ter ameriškim vplivom.

Od nekdanjih nižjeslojni ljudje proizvajajo presežek, ki ga uživajo višjeslojni ljudje. Po drugi strani višji sloj vrača z izumi, produktivnimi ureditvami, naložbami, skratka, s tem da vodijo oziroma vladajo. Težko je reči, da kdo koga nalašč zapeljuje. Navajeni smo si govoriti, da saj bo. Bo mimo in bo boljše. In zastavimo svoje potenciale, interese in lastno srečo. Z življenja vrednega življenja na žrtvenem oltarju, prepevamo gnusne molitvice: »*Kolikor imaš denarja, toliko si lahko človek.*« Navsezadnje vsi potihoma mislimo, da je pravzaprav najboljša tako, kot je. Revolucionarne ustaje so možne le, ko je za dovolj ljudi življenje nevzdržno. Ne samo to, pripravljeni morajo biti tudi spregovoriti o tem in maširati ali obmetavati ali zažigati, kričati, opozarjati na to da so tu, da jim ni lepo in da ne gredo nikamor. Mora hlapec spregovoriti tudi, če si tega ne zmore privoščiti? Koliko je vreden kruh? Koliko denarja je vreden človek? So begunci hlapci? So ženske hlapci? Je hlapčevska drža nizkotna? Smo Slovenci hlapci? Končno in ne najmanj pomembno: kako naj živim, da mi je lepo in da ne škodim človeški skupnosti? (Je to sploh mogoče?)

Jure Mavrič

FOTO: LUCA QUATA

21. 10. 2015 | 19.00 | Tribuna na Velikem odru | Tekmovalni program + Showcase

Ivan Cankar

Hlapci

»Hlapci. Za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni, ustvarjeni za hlapčevanje!« Stavek, ki se nam ob prihajajoči predstavi zagotovo odvrti največkrat v glavi, saj je bil v času od prve uprizoritve leta 1919 ničkolikokrat citiran v vseh možnih medijih. Kulturna satirična drama Ivana Cankarja bo tokrat na odru SNG Maribor uprizorjena v odrski zasedbi Slovenskega stalnega gledališča Trst. A kdo pravzaprav sploh so hlapci? To vprašanje lahko še danes razstavimo na prafaktorje, a na koncu vedno pridemo do enakega rezultata, kot so prišli nekoč: to smo mi vsi. Sprašujem se, kdo je nazadnje povsili glavo, ko bi moral spregovoriti. Ali pa to počnemo, pa nas nihče ne posluša. A dovezetnih akcij ni. Večno podrejanje oligarhom, ki vodijo svet. A na koncu se lahko vprašamo: »*Kaj pa naslednji dan, ko bo treba drug drugemu pogledati v oči?*«

Vita Zgoznik

Slovensko stalno gledališče Trst

Premiera 20. 3. 2015

Predstava traja 1 uro 30 minut in nima odmora.

REŽISER Sebastijan Horvat •

AVTORJA PRIREDBE

Milan Marković Matis, Sebastijan Horvat •

DRAMATURG Milan Marković Matis •

SCENOGRAF Jürgen Kirner • KOSTUMOGRAFA

Belinda Radulović • SKLADATELJ

Drago Ivanuša • LEKTORICA Tatjana Stanič •

ASISTENT REŽISERJA Žiga Divjak

IGRAJO

JERMAN Radko Polič •

ANKA Tina Gunzek • LOJZKA

Nikla Petruška Panizon • MINKA

Patrizia Jurinčič • KOMAR

Matija Rupel • NADUČITELJ

Iztok Drabik Jug • PISEK Luka Cimprič •

ŽUPNIK VICAR Jure Kopušar • MLADI

JERMAN Romeo Grebenšek • KALANDER

Primož Forte • MATI Maja Blagovič

Ivana Sajko

Evropa, monolog za mater Korajžo in njene otroke

Imaginarni, Cankarjev dom

Premiera 12. 12. 2014, Cankarjev dom

Predstava traja 1 uro 30 minut in nima odmora.

REŽISER Primož Ekart • PREVAJALKI Iva Babić, Maja Cerar • DRAMATURGINJA Simona Hamer • LEKTORICA Maja Cerar • AVTOR GLASBE Davor Herceg • SCENOGRAF Damir Leventić • KOSTUMOGRAFIKA Belinda Radulović • OBLIKOVALEC SVETLOBE Andrej Hajdinjak • OBLIKOVALEC ZVOKA Marko Trstenjak

IGRAJO

Barbara Cerar • Sara Gorše • Lena Hribar • Žan Perko • Filip Samobor • Nik Škrlec • Davor Herceg (klavir) • Mitja Tavčar (bobni)

FOTO: PETER UHAN

V dramskem besedilu *Evropa, monolog za mater Korajžo in njene otroke*, se hrvaška dramatičarka Ivana Sajko dotika še zmeraj in vse bolj aktualnih tem upora in vojne. Znotraj uprizoritve se pojavljajo motivi Evrope kot mitološkega bitja (mit o Evropi in Zeusu) ter motivi Brechtove drame *Mater Korajža* in njeni otroci, ki jih Sajkova poveže z aktualnimi dogodki ob mejah Evropske

unije. Spaja prvine epskega gledališča in kabareja ter razgalja tako Evropsko unijo kot tudi nas, njene pokorne in uklonjene državljane. V uprizoritvi Evropa obračunava s svojim nekdanjim partnerjem in ljubimcem Polkovnikom, ki pooseblja vojno ter s prvinami epskega gledališča gledalca prisili, da ob doživljanju tudi razmišlja.

»Jaz sem meja, ki je ne boš prestopil.«

Tamara Zaner

Nika Leskovšek

D - i - Y Pre d STAVA

Inter-aktivna igra, ki sodelujoče popelje skozi 36 fiksnih dramskih situacij, kljub temu pa ima po naključju vsakokrat unikaten rezultat
Premiera 1. 12. 2014, privatni atelje
Trajanje predstave je odvisno od gledalcev / uporabe naključja (od 1,5 do 3 ure).

AVTORICA KONCEPTA IN IN-SCENACIJE Nika LeSKoVšeK • IZVAJANJE V SOSTORILSTVU Z UDELEŽENCI • OBLIKOVALEC ZVOKA IN SVETLOBE Matjaž Mrak • LASTNA PRODUKCIJA SAMO-ZAPOSLENE V KULTURI, Nika Leskovšek

Iskanje meja med igro, gledališčem in življenjem. Med tišino in glasom, sinergijo in antagonizmom. Participatorna predstava se ne brani dramatične osvetlitve. Potrebuje tudi dramaturške škarje in šivanko. Za škarje je poprijela Nika Leskovšek in ustvarila raziskovalni projekt, participatorni dogodek, *D - i - Y Pre d STAVO*, ki udeležencem ponuja možnost, da niti vzamejo v svoje roke in skupaj ustvarijo in odigrajo predstavo, sešito z lastnimi idejami in skupnimi močmi. Prestopijo mejo gledalca in participirajo kot igralci!

Tamara Zaner

Intervju z Niko Leskovšek

Danijela: Čepprav gre za predstavo (*D - i - Y Pre d STAVA*), ki bo tekom Festivala Borštnikovo srečanje uprizorjena kar 8-krat, od tega že samo danes 2-krat, bo to še zmeraj premalo, da bi jo lahko videli vsi zainteresirani. Koliko gledalcev/udeležencev naenkrat lahko pravzaprav sprejme ta predstava?

Nika: Načeloma je predstava zasnovana celo za 4 akterje, s tem, da sem jaz četrti. Lahko pa tudi sodelujejo štirje, potem jaz pač nisem aktivno vpeta v nastajanje.

Danijela: Čemu ta elitizem?

Nika: Projekt je nastal skozi mojo raziskavo naključja in v taki obliki imajo udeleženci največ od njega. Lahko pa ga vidi kdorkoli želi. Na festivalu pa so seveda, logično, določene omejitve.

Danijela: Gre torej na idejni ravni za boj proti forsiranju hiperprodukcije? Raje malo in večkrat?

Nika: Bolj je šlo za moje ukvarjanje s teorijami iger, za vračanje k nekim preprostim postopkom kreativnosti, na katere dostikrat pozabljamo, ker smo preobremenjeni, ko delamo v več projektih hkrati. Pa tudi za DIY postopke. Ker navsezadnje gre točno za to: »Naredi sam svojo predstavo«. Za večidel stvari sem bila zadolžena sama, ker za kaj več, žal, nisem imela financ. Celoten projekt je bil financiran s pomočjo kulturne žepnine in iz lastnih sredstev.

Danijela: V opisih predstave je vse precej abstraktno. Nam lahko date konkreten primer, kaj se zgodi med predstavo?

Nika: Pridite pogledat. Sploh ni abstraktno. Ljudje me dostikrat sprašujejo, kakšno vlogo ima dramaturg v ustvarjalnem procesu. *D - i - Y Pre d STAVA* je pravzaprav produkt tega mojega razmisleka, kaj je dramaturgija in hkrati preizkušanje različnih dramaturških strategij. Hm, čeprav to zdaj zveni malo abstraktno, ne? Boljše, da pridete pogledat.

Danijela: Zakaj niste predvideli možnosti, kjer trije udeleženci participirajo, ostala publika pa vojaško spremlja dogajanje?

Nika: Udeleženci se ne bi tako sprostili, če bi jih nekdo opazoval, gledalci pa samo z opazovanjem tudi ne bi mogli tako uživati. V bistvu sem hvaležna festivalu, da mi je omogočil izvedbo predstave na tak način, ker to sploh ni tako samoumevno.

Danijela: Kdo vse se je do sedaj udeležil te predstave in kakšni so bili odzivi?

Nika: Udeleženci so res zelo različni – od dijakov do starejših; od ljudi, ki so močno vpeti v gledališko dogajanje, do takih, ki gledališča sploh ne spremljajo. Ti so bili presenečeni, ker navadno niso pomislili na gledališko predstavo s tega vidika.

Danijela: Je za participacijo potrebno kakšno likovno predznanje, posebne ročne spretnosti?

Nika: Ne, prav nobenih pogojev ni. No, razen, da znajo brati. Za čisto majhne to ravno ni (smeh).

Danijela Sekej

Simpozij: Alternativa danes? Umetnost ustvarjanja gledališča zunaj produkcijskih ultimatov

Društvo gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije je včeraj v sodelovanju s Festivalom

Borštnikovo srečanje v prijetnem ambientu Salona uporabnih umetnosti organiziralo strokovno srečanje »Alternativa danes?

Umetnost ustvarjanja gledališča zunaj produkcijskih ultimatov«. Kot sta zapisali avtorici koncepta in organizatorki Nika Arhar in Nika Leskovšek, je bil osnovni namen celodnevne strokovne srečanja premisliti produkcijske pogoje, pod diktatom katerih mora danes ustvarjati uprizoritvena umetnost.

Dogodek je potekal v treh sklopih. Ob deseti uri so Blaž Lukan, Barbara Orel in Rok Vevar podali teoretsko – zgodovinska izhodišča za pogovor, ki se je nadaljeval skozi celoten dan. Barbara Orel je v svojem predavanju »Alternativa v razmerju do kritiške, teoretske in raziskovalne dejavnosti« izpostavila nujnost sprotnosti refleksije, v kar se – po njenem mnenju – vlaga premalo. Kritiška, teoretska in raziskovalna dejavnost ima velik pomen pri vzpostavljanju alternative, saj ta ni le plod umetniškega ustvarjanja, temveč tudi rezultat njenega reflektiranja. Blaž Lukan je v svojem predavanju »Alternativa

kot paralela« predlagal minimal(istič)en premik v govoru o angažirani umetnosti oziroma gledališču, ki se kaže v prehodu od alternativnega k paralelnemu. Čeprav se na prvi pogled razlika med obema pojmom zdi majhna in morda celo nebitna, je v svojem prispevku dokazoval, da temu ni tako. Paralelno teži k temu, da je neodvisno od dominantnega, a ne na način, da je proti njemu, temveč ob njemu, vzpostavitve paralelnega toka pa bi po njegovem prineslo mnoge pozitivne učinke. Med najpomembnejšimi se mu zdi, da bi se zaradi novega razmišljanja produkcije, pojavila nova estetika. Rok Vevar se je v svojem prispevku »Ali danes lahko govorimo o alternativah?« spraševal, kaj je bila zgodovinska umetniška, kulturna in družbena alternativa, na katero se po navadi radi sklicujemo, do vprašanja, kaj je danes z alternativami in ali o njih sploh lahko govorimo, pa je nastopil precej kritično in tako tudi ovrednotil trenutno kulturno politiko.

V drugem sklopu sta moderatorki s svojimi gosti prevprašali sodobne repertoarne politike institucionalnih gledališč. Te so pretresali Mare Bulc, režiser in nekdanji umetniški vodja Gleja, v katerem je uvedel tako imenovane rezidence, dramaturginja

in trenutna umetniška vodja Drame SNG Maribor Diana Koloini, Amelia Kraigher, ki si je v zadnjih dveh letih kot selektorica FBS ogledala več kot dvesto predstav in ima zato odličen pregled nad sodobno gledališko produkcijo, in hrvaški kritik Igor Ružič. Po premoru za kosilo je sledila še razprava o sodobni neodvisni sceni – o tem, kaj neodvisna scena je, kaj so njene prednosti in slabosti so razpravljali mlada režiserka Nika Bezeljak in igralec Uroš Kaurin in nekoliko izkušenejši režiser in umetniški vodja Via Negative Bojan Jablanovec, umetniška direktorica zavoda Bunker Nevenka Koprivšek ter publicistka, kolumnistka in samozaposlena v kulturi Jedrt Jež Furlan.

Jakob Ribič

Refleksije

Grad

Glavna vrtilna uprizoritve *Gradu*, enega izmed treh Kafkinih romanov, je vestno posnemanje atmosfere iz proznega dela. Dramatizacija Gorana Ferčca dosledno predstavi vse pomembnejše elemente obsežnega in zahtevnega dela, režija Poljaka Janusza Kice pa suvereno dopolni dramsko delo in ga predstavi v vsej svoji kvaliteti, ki jo premore. Na odru spremljamo tih, zasnežen svet, kjer blodi zemljemerec K. (v vlogi katerega blesti prvak SNG Drame Branko Šturbej) in trmasto, a vedno znova neuspešno išče

pot do gradu. Znajde se v čudaški družbi vaščanov, ki živijo okoli gradu – skrivnostna, vase zaprta bitja, ki z odlično igro članov ansambla (in dveh gostujočih mladih igralcev) ustvarijo popolno sliko nekega čudnega sveta, v katero je porinjen K., ki se vedno bolj zapleta v nevidne vezi družbe, ki jo lahko primerjamo tudi z današnjo okolico nas samih – načrtno izključevanje neznanih ljudi, nezaupanje v "novega" posameznika, ... Ravno tako je pomenljivo pehanje K.-ja, da pride do gradu: zakaj si tako zelo želi priti na grad?

Kaja Novosel

drugič

Včeraj. Pred vrati malega odra v SNG-ju. List papirja. Porinili so mi ga v roke. Na njem so bila spisana navodila za ogled predstave ter izjava, ki smo jo morali podpisati. Zmeda med gledalci. Vrata dvorane so se odprla in neučakano smo odbrzeli na napačno stran dvorane. Zmeda drugič. Tekst. Na sedežih nas je čakal tekst. Mikrofon. V vsaki vrsti po en. *Dramatis persona*, Simona Semenič, v prelestni zlati obleki na barskem stolčku. In mi. Posedeni na odru. Luč. Akcija! Zmeda tretjič. Povešene glave. Sprva. Ali nas je dovolj v hlačah, sem se spraševala prvih nekaj minut v gosti dvoranski tišini. In nato, bum, ženska pred mano začne brati tekst. Zbrali smo pogum. Naslednjih petdeset minut smo skrbeli za potek dramske igre mi, preprosti gledalci (no, študenti AGRFT-ja so nas, roko na srce, rešili zagate). Tekst bi morali brati vsi. Ker je zabavno. A moj

glas je bil tiho. S papirjem in črkami smo si bližje, veste, kot pa z glasom in mikrofoni. Drugič ne bom tiho. Drugič. In prvič sem bila priča participatornemu gledališču. Občutek je neponovljiv, skoraj zasvojljiv. Hrepenim po še. Namreč v meni se je bohemska duša končno napojila humorja, ki ga letos na odrih neizmerno pogrešam. V teatru ga pogrešam že nekaj časa, če sem iskrena. Pogrešam igro, ob kateri bi se povsem sprostila in pozabila na vsakdanjo kruto realnost, na katero nas režiserji prekleto radi opozarjajo. Manjka nam zabave. Tega, da lahko pozabimo na probleme. Četudi vsaj za hip. Manjka nam humorja. In smeha. Ja, veliko smeha. Drugič.

Vita Zgoznik

FOTO: MATEJ KRISTOVIČ IN BOŠTJAN LAH

50. BORŠTNIKOVO

Spremembe v programu:

Danes, 21. oktobra odpade predstava *Plešasta pevka* v produkciji VI. semestra GRL, DI in DSU AGRFT UL. Tisti, ki ste vstopnice že kupili, pa dobite pri blagajni vrnjen denar.

Kdo smo

Alja Predan, umetniška direktorica
Amelia Kraigher, selektorica
Danilo Rošker, direktor SNG Maribor

Daša Šprinčnik, izvršna producentka in PR
Špela Lešnik, producentka mednarodnega programa
Ksenija Repina Kramberger, urednica publikacij in spletnih strani, voditeljica pogovorov o knjižnih novitetah
Mojca Planšak, Gordana Lacić, Branka Nikl Klampfer, Jasmina Godec, Mojca Kolar, Kristina Koter, produkcija

Nevenka Pašek, organizatorica prodaje in oglaševanja
Darko Štandekar, tehnični vodja
Nenad Cizl, oblikovalec
Boštjan Lah in Matej Kristovič, fotografa
Saša Huzjak, spletni skrbnik
Franci Rajh, arhivar

Simona Hamer in Nejc Valenti, voditelja pogovorov o predstavah

Strokovna žirija
Zala Dobovšek, Krištof Jacek Kozak, Nina Mitrovič, Katja Perat, Mikko Roiho
Žirija za Borštnikov prstan
Janez Hočevar, Vinko Möderndorfer, Mojca Jan Zoran Metod Pevac, Alja Predan
Strokovna skupina
Aleš Novak, Tatjana Ažman, Gregor Butala, Mojca Jan Zoran, Blaž Lukan

Maribor, oktober 2015

Bilten FBS
ISSN 2385-8818
Odgovorna urednica Ksenija Repina Kramberger
Urednica Manja Gatalo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MARIBOR

